

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/212/2020
Identifikačné číslo spisu:	7117220121
Dátum vydania rozhodnutia:	18.08.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7117220121.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Viery Petrikovej, v spore žalobcu Doc. JUDr. Jána Pirča, kpt. Nálepku 14, Košice, správcu konkurznej podstaty úpadcu PROFITUBE spol. s r. o. v konkurze, so sídlom v Košiciach, Jazerná 3, IČO: 36 026 042, zastúpeného splnomocnencom Advokát Pirč, s. r. o., so sídlom v Košiciach, kpt. Nálepku 17, IČO: 36 855 910, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo financií Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 5, IČO: 00 151 742, o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 24C/26/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. júna 2019 sp. zn. 1Co/217/2018, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie z a m i e t a .
- II. Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 21. novembra 2017 č. k. 24C/26/2017-53 žalobu zamietol a priznal žalovanej náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že v predmetnej veci sa žalobca domáhal náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom daňového úradu. Nesprávny úradný postup daňového úradu mal podľa tvrdenia žalobcu spočívať v tom, že vykonal kompenzáciu pohľadávky daňového úradu voči pohľadávke spoločnosti PROFITUBE spol. s r. o. napriek tomu, že vykonateľnosť rozhodnutí, z ktorých vyplývala pohľadávka daňového úradu bola rozhodnutím súdu odložená. Keďže nesprávneho úradného postupu sa mal daňový úrad dopustiť v období od septembra 2008 do apríla 2009, t. j. v čase, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (01.07.2004), vychádzajúc z prechodného ustanovenia § 27 ods. 1 citovaného zákona, po právnej stránke predmetnú vec posúdil podľa tohto zákona. S odkazom na ustanovenie § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. uviedol, že základnými predpokladmi zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci v prípade nesprávneho úradného postupu sú: 1. nesprávny úradný postup, 2. existencia škody a 3. príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Čo sa

týka splnenia prvej zákonnej podmienky pre záver o zodpovednosti štátu za vznik škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu daňového úradu podľa § 63 ods. 8 a § 63 ods. 2 zákona č. 511/1992 Zb. a realizácii kompenzácie daňových nedoplatkov s daňovými preplatkami, súd uviedol, že aj keď došlo k odkladu vykonateľnosti vyššie uvedených rozhodnutí daňových úradov, takýmto protiprávnym konaním daňového úradu na strane žalobcu nedošlo k vzniku škody, keďže len v prípade, ak by žalobca nemal v čase kompenzácie žiadne daňové nedoplatky, len vtedy by bolo možné dospieť k záveru, že nevrátenie celej sumy uplatneného nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty by predstavovalo škodu na strane žalobcu. Uplatnenú sumu náhrady škody by bolo možné založiť len na závere o nezákonnosti platobných výmerov, ktorými boli kompenzované daňové nedoplatky vyrubené, avšak po právoplatnom ukončení prejudiciálnych konaní, ktorých výsledok ale svedčí proti žalobcovmu nároku na náhradu škody, je vykonané započítanie po stránke hmotnoprávnej v plnej miere opodstatnené a súladné s právom, a to aj s poukazom na právny názor Ústavného súdu SR vyslovený v Náleze č. k. III. ÚS 630/2015-45 z 11. mája 2016. Preto súd prvej inštancie dospel k záveru, že neboli splnené všetky podmienky pre záver o zodpovednosti štátu za škodu, t. j. existencia škody, ako aj príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody a žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 20. júna 2019 sp. zn. 1Co/217/2018 napadnutý rozsudok potvrdil a žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd dôvodil, že výsledky dôkaznej verifikácie všetkých právne relevantných dôkazných prostriedkov, ktoré boli potrebné k zisteniu skutkového stavu a vyplývajú z obsahu spisu, viedli k nenaplneniu všetkých kumulatívnych podmienok pre aplikáciu ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že z hľadiska splnenia prvej základnej podmienky pre záver o zodpovednosti štátu za vznik škody, t. j. nesprávneho úradného postupu, súd prvej inštancie mal správne za to, že postupu daňového úradu podľa ustanovenia § 63 ods. 8 a § 63 ods. 2 zákona č. 511/1992 Zb., a teda realizácii kompenzácie, bránila skutočnosť, že došlo k odkladu vykonateľnosti vyššie uvedených rozhodnutí daňových orgánov. Tento záver je však relevantný len vo vzťahu k posudzovaniu protiprávneho konania ako prvej podmienky priznania nároku na náhradu škody, neprihliada však na to, či takýmto protiprávnym konaním došlo aj k škode, čo je ďalšia základná podmienka pre priznanie nároku na náhradu škody. Pre správne posúdenie predmetu konania je totiž relevantný záver, ktorý vyplynul z právoplatného ukončenia súdneho prieskumu sporných platobných výmerov, ktorých zákonnosť spochybnená súdom nebola. Odvolací súd sa stotožnil s konštatovaním súdu prvej inštancie, že o škode v sume 780.506,02 eur plynúcej práve z vykonania kompenzácie by totiž bolo možné uvažovať len za podmienky, ak by sporné daňové nedoplatky v celom ich rozsahu nemali zákonný základ. Teda len preukázanie skutočnosti, že v tomto čase žalobca nemal žiadne daňové nedoplatky, by mohlo viesť k záveru, že nevrátenie celej sumy uplatneného nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty predstavovalo škodu na strane žalobcu. Priznanú sumu náhrady škody by totiž bolo možné právne založiť len na závere o nezákonnosti platobných výmerov, ktorým boli kompenzované daňové nedoplatky vyrubené. V priebehu tohto konania došlo k právoplatnému ukončeniu prejudiciálnych konaní, ktorých výsledok svedčí proti žalobcovmu nároku na náhradu škody. Výsledok preskúmania daňových rozhodnutí v správnom súdnictve je jednoznačný - správna žaloba bola v decembri 2012 právoplatne zamietnutá, a teda započítanie sa ukázalo po stránke hmotnoprávnej v plnej miere opodstatnené a súladné s právom. Za takýchto okolností by vyhodnotenie započítaného a v dôsledku toho nevráteného nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty ako skutočnej škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom spočívajúcej v kompenzácii, bolo v extrémnom rozpore so základnými zásadami interpretácie a aplikácie práva, pričom tento právny záver vychádza z právneho názoru Ústavného súdu SR, vysloveného v náleze č. k. III. ÚS 630/2015-45 z 11. mája 2016, ktorým sú súdy v tejto veci viazané.

2.2. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie vecne ako aj právne správne dospel k záveru, že pre naplnenie zákonných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci v prípade nesprávneho úradného postupu je potrebné kumulatívne naplnenie všetkých predpokladov, t. j. nesprávny úradný postup, existencia škody a príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom

a vznikom škody a nakoľko súd prvej inštancie, s čím sa stotožnil aj odvolací súd dospel k záveru, že daňový úrad napriek odkladu vykonateľných rozhodnutí vykonal kompenzácie pohľadávky spoločnosti voči štátu v rozsahu 780.506,02 eur v rozpore s ustanovením § 63 ods. 8 a § 63 ods. 2 zákona č. 511/1992 Zb. (viď body 66. až 69. odôvodnenia napadnutého rozsudku), ale z dôvodu, že týmto protiprávnym konaním žalovanej nedošlo na strane žalobcu k vzniku škody, nebola naplnená ďalšia základná podmienka pre priznanie nároku na náhradu škody, t. j. aby nesprávnym úradným postupom došlo titulom neexistencie zákonného základu, ktorým žalovaná realizovala nesprávny úradný postup, keďže platobné výmery, tak ako to vyplýva z konkrétneho odôvodnenia, boli zákonné (viď v tomto smere citovaný Nález Ústavného súdu SR III. ÚS 630/2015-45 z 11. mája 2016). Vzhľadom na jednoznačný záver Ústavného súdu SR v Náleze III. ÚS 630/2015-45 z 11. mája 2016, odvolací súd v zmysle ustanovenia § 387 ods. 1 CSP s odkazom na § 387 ods. 2 CSP potvrdil napadnutý rozsudok z hľadiska jeho vecnej správnosti. Odvolací súd v smere posudzovania zákonných predpokladov náhrady škody uplatnenej v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to aj titulom nesprávneho úradného postupu poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 112/2017, 5 Cdo 126/2009, 6 MCdo 16/2012 a R 21/1992. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania, odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Žalobca bol v odvolacom konaní plne neúspešný, a preto má plne úspešná žalovaná proti nemu nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške priznaného nároku rozhodne súd prvej inštancie v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie spolu s jeho doplnením, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa žalobcu sa v konaní spornou otázkou javila otázka: „či postupom správcu dane, t. j. vykonaním daňovej kompenzácie v čase odloženej vykonateľnosti daňových rozhodnutí viažucich sa k zdaňovacím obdobiam za roky 2005 a 2006 mohla byť daňovému subjektu, teraz úpadcovi, spôsobená škoda nevrátením nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty ku dňom jeho splatnosti?“ V bode 49. rozsudku odvolacieho súdu je tvrdené, že na žalobcovu argumentáciu - výklad pojmov „daňová pohľadávka - a daňový nedoplatok“ v kontexte zákona č. 511/1992 Zb., nebolo možné prihliadnuť, nakoľko malo ísť o nové skutočnosti a dôkazy. S touto argumentáciou dovolateľ nesúhlasí, nakoľko v rozsudku súdu prvej inštancie je argumentované z nálezu Ústavného súdu SR v nadväznosti na žalobcove skoršie tvrdenie o neexistencii daňových nedoplatkov daňového subjektu práve z dôvodu sistácie daňových rozhodnutí. Pojmy „daňová pohľadávka a daňový nedoplatok“ sú pojmami zákonnými tak, ako boli a sú uvedené v procesných predpisoch pre oblasť správy daní (predtým zákon č. 511/1992 Zb., v súčasnosti Daňový poriadok). Preto zákonnú terminológiu žalobca nevnímal ako nové skutkové tvrdenie alebo dôkaz, čo nakoniec v bode 45. odôvodnenia rozsudku odvolací súd vo vzťahu k predpisom zverejneným v Zbierke zákonov SR aj v inej súvislosti potvrdzuje. Naviac, zo všetkých súvisiacich odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov je zrejmé, že k účinkom daňových kompenzácií nedošlo z dôvodu neexistencie vykonateľných daňových rozhodnutí, ktoré by mohli byť legitímnym (právnym) titulom ku kompenzácii. K opakovanej alebo dátumovo neskoršej daňovej kompenzácii už nikdy nedošlo, tým viac, že 01. mája 2009 nastali účinky vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka, teraz úpadcu. K započítaniu, resp. k daňovej kompenzácii, sú spôsobilé výlučne daňové nedoplatky daňového subjektu. Zároveň podľa ZKR sú spôsobilé k započítaniu iba v konkurze veriteľom prihlásené pohľadávky. Žalobca doručil odvolaciemu súdu rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 17. apríla 2019, sp. zn. 2 Sžfk 15/2016, ktorým kasačný súd rozhodol vo veci úpadcu, ktorá má identický právny základ, ale za iné zdaňovacie obdobie - máj 2008, keď je zrejmý právny názor o neplatnosti a nepreskúmateľnosti postupu i rozhodnutia daňového úradu pri vykonaní daňovej kompenzácie v čase odloženej vykonateľnosti daňových rozhodnutí. Hoci žalobca označil v odvolacom konaní takto doručený rozsudok ako novotu, odvolací súd uvedený judikát nemal posúdiť ako dôkaz predložený po uplynutí odvolacej lehoty, nakoľko žalobca ním ani nemohol disponovať skôr, ak ho prevzal až 20. mája 2019. Zároveň judikát v súvisiacej veci žalobca ani nevnímal ako dôkaz, ale za takú právnu skutočnosť, ktorá mala byť známa odvolaciemu súdu z jeho rozhodovacej činnosti, nakoľko kasačný súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 6 S 117/2008, ktorým bolo opakovane v priebehu konania argumentované žalovanou, ktorá z neprávoplatného rozsudku správneho súdu vyvodzovala právny záver vo svoj prospech. Uviedol, že ustanovenie § 366 CSP neupravuje časové obmedzenie použitia novoty v

odvolacom konaní podľa písm. d/ uplynutím odvolacej lehoty a ďalej, odvolacie konanie je časovo ohraničené dlhším procesom ako uplynutie odvolacej procesnej lehoty. Neprihliadnutie odvolacieho súdu na uvedený rozsudok Najvyššieho súdu SR dovolateľ vníma v kontexte celého súdneho konania s dopadom na rozhodnutie vo veci samej. Súd prvej inštancie nemal možnosť sa vysporiadať s výrokom rozsudku, ani s dôvodmi, ktoré k nemu viedli kasačný súd. Odvolací súd i súd prvej inštancie, v súlade s právnym názorom Ústavného súdu SR vyslovili názor, že na strane žalobcu nevznikla škoda aj z dôvodu, že daňový úrad by si mohol svoje daňové pohľadávky vymáhať, resp. že vrátený nadmerný odpočet DPH by bol daňový subjekt povinný vrátiť. Všetky tri súdne autority však obišli právne významnú právnu skutočnosť, ktorou bolo vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu a s tým spojenú významnú právnu zmenu možnosti uplatnenia daňovej pohľadávky voči daňovému subjektu v konkurze. Dovolateľ sa domnieva, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená otázka práva na náhradu škody proti štátu cestou príslušného ústredného orgánu štátnej správy z dôvodu nesprávneho úradného postupu daňového úradu, ktorý v zákonnej lehote nevrátil nadmerný odpočet DPH tvrdiac, že takýto nárok zanikol z dôvodu existujúcich právoplatných daňových rozhodnutí, ktorých vykonateľnosť bola odložená. Akékoľvek nároky z nich si daňový úrad navyše neuplatnil v konkurze zákonným spôsobom, čím si sám zaviniť nemožnosť ich uspokojenia zo strany konkurzného správcu, resp. z majetku úpadcu. Z rozhodnutia odvolacieho súdu ani nie je zrejmé, kedy (v ktorom momente) k zániku práva na vrátenie nadmerného odpočtu DPH malo dôjsť, a teda kedy sa vzájomné pohľadávky stretli alebo majú v budúcnosti stretnúť. Odvolací súd vo svojom rozsudku nehodnotil právny základ súdneho konania a v ňom uplatnený právny nárok v období po zmene právneho postavenia daňového subjektu, teda po dátume vyhlásenia konkurzu. Pritom rozhodnutia súdov (NS SR, Súdneho dvora EÚ), ktoré riešili opodstatnenosť daňových rozhodnutí ako prejudiciálnu otázku boli vyhlásené až po dátume účinkov vyhlásenia konkurzu a následných zmien viacerých zákonných povinností daňového subjektu voči správcovi dane. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená otázka viazanosti právnym názorom ústavného súdu zo strany všeobecných súdov nad rámec ústavnoprávnej ochrany základných práv a slobôd. Nálezom ústavného súdu z 11. mája 2016 došlo k výraznému prekročeniu princípu subsidiarity, všeobecné súdy oboch stupňov rozhodovali výlučne podľa skutkových tvrdení a právnych hodnotení uvedených v odôvodnení nálezu, čím sa stráca predpokladaná miera nezávislosti a samostatnosti rozhodovacej činnosti všeobecných súdov nad rámec ustanovenia § 193 CSP, ktorá nie je ani v súlade so Základnými princípmi Civilného sporového poriadku. Navyše, ústavný súd neprihliadol aj na článok 46 ods. 3 Ústavy SR. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie, a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalobca napriek jednoznačným dôkazom spochybňuje správnosť rozhodnutí súdov, ako aj samotného nálezu Ústavného súdu SR. Napriek tomu, že právoplatne vyrubená daň vo výške 3.454.287,90 eur štátu nebola zaplatená, žalobca sa ešte domáha aj vrátenia nadmerného odpočtu vo výške 780.506,02 eur s poukazom na to, že uplatnený nadmerný odpočet bol použitý na kompenzáciu v čase, keď vykonateľnosť daňových rozhodnutí na vyrubenú daň vo výške 3.454.287,90 eur bola odložená. Súdy však s konečnou platnosťou rozhodli o tom, že daňový nedoplatok (3.454.287,90 eur) bol správcom dane vyrubený správne a opodstatnene. Vo veci konal aj Súdny dvor v Luxemburgu, ktorý rozsudkom z 08. novembra 2012 jednoznačne ustálil, že rozhodnutia daňového úradu o dovymeraní daňového nedoplatku na DPH sú vecne správne. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že žalobcovi škoda nemohla vzniknúť, a to bez ohľadu na správnosť, resp. nesprávnosť postupu správcu dane pri daňovej kompenzácii, resp. pri pochybeniach pri prihlásení pohľadávky do konkurzného konania. Žalovaná navrhla podané dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP), a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie dovolaním napadnúť (úspešne). Rozhodnutia

odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Žalobca v danom prípade prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP videl v tom, že odvolací súd neprihliadol na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžfk 15/2016, a to kvôli obmedzeniu použitia novoty v odvolacom konaní.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces z hľadiska § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým súd zasiahol do Ústavou Slovenskej republiky, resp. Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd garantovaných práv dovolaťela, v dôsledku čoho bolo dovolaťelovi znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon priznáva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolaťela tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017).

11.1. Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.1. Pod pojmom nesprávny procesný postup je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorý je v rozpore so zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon. Medzi tieto procesné práva patria v zmysle judikatúry najvyššieho súdu napr.: právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom, právo nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisky, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a ku všetkým vykonaným dôkazom, právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, právo strany konať pred súdom vo svojom materinskom jazyku, alebo v jazyku, ktorému rozumie, právo na to, aby bol strane rozsudok doručený do vlastných rúk. Naopak medzi tieto práva nepatrí právo strany sporu na to, aby súd akceptoval jej procesné návrhy, aby súd rozhodol v súlade s predstavami strany sporu, alebo aby súd odôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu (pozri napr. sp. zn. 2 Cdo 105/2018, 5 Obdo 17/2020).

13. Dovolací súd uvádza, že z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžfk 15/2016 je zrejmé, že v danom prípade išlo o správne konanie, v ktorom súdy preskúmavali zákonnosť postupu a rozhodnutia žalovaného, ktorým nevyhoveli reklamácii žalobcu, proti postupu správcu dane. Dovolací súd poukazuje na to, že uvedené rozhodnutie sa nedá v celom rozsahu aplikovať na prejednávajúcu vec, nakoľko dovolateľ sa v tomto sporovom konaní domáha nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. V tomto konaní je zodpovednosť štátu za škodu daná za predpokladu, že poškodenému vznikla škoda, ktorá je zároveň v príčinnej súvislosti s takýmto chybným postupom, teda ak je nesprávny postup orgánu štátu so vznikom škody vo vzťahu príčiny a následku (pozri sp. zn. 4 Obdo 102/2019). Preto záver správneho konania sa nedá jednostranne aplikovať na civilné konanie, ktorého predmetom je náhrada škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., keďže súd skúma okrem existencie nesprávneho úradného postupu aj existenciu škody žalobcu a existenciu príčinnej súvislosti medzi nimi.

14. Dovolací súd podotýka, že samotné nevysporiadanie sa s dovolateľom uvedeným rozhodnutím však nespôsobuje reálne porušenie práva na spravodlivý proces. Preto vytýkaný procesný postup odvolacieho súdu, resp. jeho nesprávnosť, bez ďalšieho nemal za následok znemožnenie žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko odvolací súd vyčerpávajúcim a dostatočným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie a vysporiadal sa so všetkými relevantnými námietkami strán konania.

15. Ako bolo už vyššie uvedené (ods. 12.), ani prípadné procesné pochybenie odvolacieho súdu neznamena automaticky existenciu dôvodov zmätočnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f/ CSP, pokiaľ nespĺňa všetky atribúty vyžadované právnou úpravou, a to, že tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň, že intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd v tých okolnostiach, ktoré žalobca vymedzil v dovolaní ako dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f/ CSP, nezistil prípustnosť ani dôvodnosť dovolania.

16. Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f/ CSP dôvodné, a preto ho podľa § 448 CSP zamietol.

17. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

17.1. Ako právnu otázku dovolateľ uviedol: „či postupom správcu dane, t. j. vykonaním daňovej kompenzácie v čase odloženej vykonateľnosti daňových rozhodnutí viažucích sa k zdaňovacím obdobiam za roky 2005 a 2006 - mohla byť daňovému subjektu, teraz úpadcovi, spôsobená škoda nevrátením nadmerného odpočtu DPH ku dňom jeho splatnosti.“

18. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017, 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

18.1. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine či iného predpisu hmotného práva), ako aj o

otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované nemajú z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia relevanciu.

18.2. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napádané rozhodnutie, nie je preto v zmysle ustanovenia, o ktorom je reč, rovnako relevantná.

18.3. Riešenie skutkovej otázky (questio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri riešení takejto otázky sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (questio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 218/2017, 3 Cdo 150/2017, 4 Cdo 7/2018, 4 Cdo 32/2018, resp. aj 7 Cdo 99/2018).

19. Dovolací súd dospel pritom k záveru, že dovolateľom uvedená právna otázka nie je dôvodná. Dovolať na jednej strane uplatnil ako dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci v otázke, ktorá podľa jeho názoru v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Na druhej strane však v dovolaní v jeho podstatnej časti podrobil kritike riešenie uvedenej otázky dovolacím súdom v rozhodnutí, ktoré ústavný súd v tejto veci už urobil (t. j. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 630/2015 z 11. mája 2016), a ktorej riešenie bolo pre odvolací súd záväzné (§ 455 CSP). Ústavný súd Slovenskej republiky Nálezom č. k. III. ÚS 630/2015-45 z 11. mája 2016 vyslovil, že základné právo žalovanej na súdnu ochranu bolo vyššie citovaným uznesením dovolacieho súdu porušené, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 98/2014 z 23. septembra 2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd vo svojom náleze konštatoval, že priznanú sumu náhrady škody by bolo možné správne založiť len na závere o nezákonnosti platobných výmerov, ktorými boli kompenzované daňové nedoplatky vyrubené s tým, že konanie Súdneho dvora o predbežnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie nepotvrdilo, alebo nevyvrátilo zákonnosť daňových rozhodnutí zakladajúcich daňové nedoplatky a práve výsledok prejudiciálnych konaní má vplyv na započítanie po stránke hmotnoprávnej s tým, že aj keď súd prvej inštancie rozhodoval v čase, keď v správnom konaní nebolo právoplatne rozhodnuté, mal vziať zreteľ na prezumpciu zákonnosti a správnosti napadnutých platobných výmerov s tým, že odklad ich vykonateľnosti na túto ich vlastnosť nemal žiaden vplyv, keďže právoplatnosť sporných platobných výmerov nebola spochybnená, platobné výmery neboli zrušené, a preto za týchto okolností vyhodnotiť započítaný a v dôsledku toho nevrátený nadmerný odpočet na dani z pridanej hodnoty ako skutočnú škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, spočívajúcim v kompenzácií, je v extrémnom rozpore so základnými zásadami interpretácie a aplikácie práva.

20. Odvolací súd preto správne uviedol, že za takýchto okolností by vyhodnotenie započítaného a v dôsledku toho nevráteného nadmerného odpočtu na dani z pridanej hodnoty ako skutočnej škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom spočívajúcej v kompenzácií, bolo v extrémnom rozpore so základnými zásadami interpretácie a aplikácie práva, pričom tento právny záver vychádza z právneho

názoru Ústavného súdu SR, vysloveného v náleze č. k. III. ÚS 630/2015-45 z 11. mája 2016, ktorým sú sudy v tejto veci viazané. V konaní bolo teda ustálené, že žalobcovi škoda nemohla vzniknúť, a to bez ohľadu na správnosť, resp. nesprávnosť postupu správcu dane pri daňovej kompenzácii, resp. pri pochybeniach pri prihlásení pohľadávky do konkurzného konania.

21. Najvyšší súd je viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov), na ktorý v ďalšom odkazuje (§ 455 CSP). Keďže ústavný súd dovolaním namietanú právnu otázku už v tejto veci vyriešil, neexistuje žiadny dôvod, pre ktorý by mal dovolací súd prehodnocovať a opravovať už skôr vyslovený právny záver ústavného súdu, nakoľko dovolací súd je ním viazaný.

22. So zreteľom na uvedené, dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP zamietol podľa § 448 CSP ako dovolanie prípustné, avšak nedôvodné. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP neobsahuje dovolanie žalobcu dovolacie dôvody vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, a preto ho v tejto časti ako neprípustné v zmysle § 447 písm. f/ CSP odmietol, a preto jeho dovolanie v celom rozsahu ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

23. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.